

Základy andragogiky Osobitosti vzdelávania dospelých Vzdelávanie v medicíne

prof. MUDr. Jana Plevková PhD
Centrum medicínskeho vzdelávania
a Simulačné centrum JLF UK
2025

Kurz medicínskeho vzdelávania 2026 – Centrum medicínskeho vzdelávania a Simulačné centrum JLF UK

Medical Education

University of Oxford

<https://www.ox.ac.uk/graduate> · [Preložiť túto stránku](#) ·

MSc in Medical Education - Courses

The MSc in Medical Education is a **two-year, part-time professional development course** aimed at medical and healthcare education professionals. The MSc in ...

Cardiff University

<https://www.cardiff.ac.uk/course> · [Preložiť túto stránku](#) ·

Medical Education (MSc) (1 year) - Study

Our MSc in Medical Education enables healthcare professionals with a special interest in education to professionalise the role of clinician as teacher.

Royal College of Physicians (RCP)

<https://www.rcp.ac.uk/msc-in-...> · [Preložiť túto stránku](#) ·

MSc in medical education

This is a flexible, part-time, modular masters programme which can be completed in 3–5 years. This is a cumulative programme and early exit with a Certificate ...

Harvard Medical School

<https://hms.harvard.edu/master-...> · [Preložiť túto stránku](#) ·

Master of Medical Sciences in Medical Education

The Master of Medical Sciences in Medical Education is a **two-year, live virtual program** with two primary goals.

MUDr. Silvia Hnilicová, prednostka
ÚMVaS LF UK, ukončila štúdium Master
of Medical Education na prestížnej
University of Dundee, School of Medicine.

KONFERENCIA SIMEDICA 2025

Konferencia SIMEDICA 2025

II. Slovenská konferencia medicínskeho vzdelávania a simulácií s medzinárodnou účasťou

Pozývame Vás na **SIMEDICA 2025**, ktorá sa uskutoční **4. – 5. septembra 2025** na **Lekárskej fakulte Univerzity Komenského** v Bratislave (poslucháreň M6, Moskovská ulica).

Konferencia je zameraná na súčasný stav a najnovšie trendy v oblasti medicínskeho vzdelávania a simulačnej medicíny na Slovensku a v zahraničí.

Hlavné témy programu:

- Prezentácie aktuálneho stavu medicínskeho a simulačného vzdelávania
- Okrúhly stôl: Štandardizácia a akreditácia simulačných centier na Slovensku
- Workshopy - OSCEs, virtuálna realita, dizajn simulačného centra, praktická ukážka simulácie s patientskym simulátorom, práca s audiovizuálnym systémom

Súčasťou podujatia bude aj diskusia a priestor na zdieľanie skúseností a inšpirácií, ktoré podporia systematický rozvoj vzdelávania v medicíne a zdravotníckych vedách.

Tešíme sa na Vašu účasť!

21.

Streda 21. júna 2023 o 9:00 – 16:45

Konferencia simulačnej medicíny - KOSIMED

Hotel Dixon Recepcia

SIMPO 2025	MUNI SIMU MED		SIMPO
	4. Simulační symposium 10.09.2025 Simulační centrum LF MU	BRNO	2025
10. 9. 2025	10:00–16:00	SIMU LF MU	

SESAM
SOCIETY FOR
SIMULATION IN EUROPE

17-19 JUNE
LYON 2026

CELEBRATING THE DIVERSE COMMUNITY
OF HEALTHCARE SIMULATION

The Society ▼ Congress & Events ▼ Publications ▼ Initiatives ▼

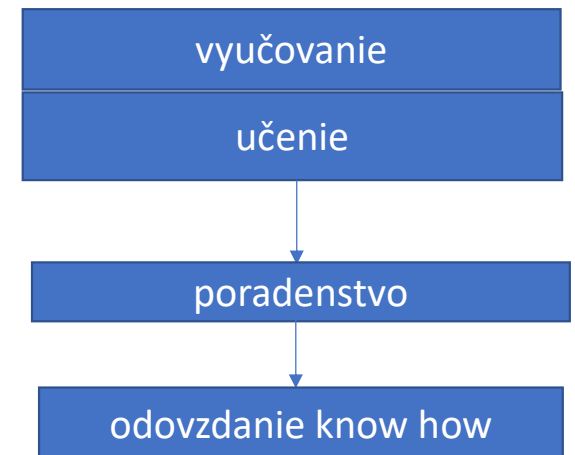
Súčasnosť vysokoškolského vzdelávania – pedagogická činnosť na LF

- „pretože som bol(a) študentom medicíny, viem ako treba medikov učiť“ („*Essential Skills for a Medical Teacher*“ Harden a Laidlaw, 2012)
- vyspelé krajiny sveta - **pedagogika na lekárske fakultách nielen umením, ale stáva sa aj rešpektovanou vedou**
- u nás pedagogika na LF „popoluškou krčiacou sa niekde v kúte“
- často akousi **nutnou** a nechcenou záťažou pracovníkov LF popri ich hlavných úlohách, ktorými sú biomedicínsky výskum a na klinikách, samozrejme LPS

(Hanáček, Mokrá a kol., 2018)

Progres, budúcnosť vysokoškolského vzdelávania - prekonanie teoreticko-akademického prístupu vo vysokoškolskom vzdelávaní

- **synchronizované samoučenie študentov – presun väčších blokov učiva na samovzdelávanie**
- **didaktický koncept vysokoškolského vzdelávania**
- **vyučovanie (činnosť učiteľa) – riadiace a organizačné prvky smerom k efektívnemu učeniu študentov**
- **prvky poradenskej činnosti – riešenie konkrétnych procesov praxe, aplikácia teoretických poznatkov, praktické návody....riešenie konkrétnych problémov**
- **odovzdávanie know-how - prenášanie nových podnetov a myšlienok k študentom, podpora komunikácie.....**
- **potreba inovácie vyučovacích metód – vysokoškolskí študenti sú dospelí ľudia**

Ľudia by mali byť učení všetci, všetko a všestranne

J.A. Komenský

Koncept celoživotného vzdelávania a učiaceho sa sveta

Kto sú dospelí?

M. Knowles označil andragogiku ako umenie pomôcť dospelým učiť sa.

Biologické hľadisko	Právne hľadisko	Psychologické hľadisko	Sociologické hľadisko	Ekonomické hľadisko	Emerging adulthood
dospelý je ten, kto dosiahol fyzickú zrelosť a tá je daná schopnosťou reprodukcie	dospelosť definovaná získaním určitých práv a povinností napr. právo voliť a uzatvoriť manželstvo	dospelosť je definovaná stabilizáciou chovania, myslenia a prežívania, vzťahuje sa k autonómii, slobode vlastného rozhodovania a zodpovednosti za rozhodnutia a činy	dospelosť spojená s očakávaním určitých spoločenských normatívov – napríklad veku na usadenie, uzavretie manželstva, nájdenie trvalého zamestnania, či detí	dospelosť je pragmaticky chápaná ako ukončenie formálneho vzdelávania a vstup na trh práce	18-21 rokov v niektorých krajinách, kde je dlhšie formálne vzdelávanie a neskorší nástup do spol. rolí - keď sa osoba ešte necíti dospelá ale už sa necíti ani adolescentom, je to obdobie skúmania, hľadania možností

Kto sú dospelí?

Dospelý je ten, kto je zrelý sociálne, psychicky, biologicky, i ekonomicky a absolvoval minimálne základné vzdelávanie.

Andragogika

- andragogika je veda, ktorá sa zaoberá vzdelávaním a výchovou dospelých a starostlivosťou o dospelých a rešpektuje špecifiká dospeléj populácie a zaoberá sa jej rozvojom vo všetkých etapách životnej dráhy
- toto poňatie sa nazýva integrálnym a venoval sa mu napr. prof. Jochanan, ktorý pôsobil na UPOl
- integrálne poňatie hovorí o tom, že andragogika zahŕňa ďalšie vedy ako je sociológia, psychológia, pedagogika alebo teória organizácie a riadenia
- pojem andragogika vznikol z potreby vedeckého odlíšenia vzdelávania dospelých od vzdelávania detí (na ktoré je primárne zameraná pedagogika)
- prvýkrát pojem andragogika - použitý nemeckým pedagógom Alexandrom Kappom v roku 1833

Andragogika

Andragogika je veda, ktorá sa zaoberá vzdelávaním a výchovou dospelých a starostlivosťou o dospelých a rešpektuje špecifiká dospelého populácie a zaoberá sa jej rozvojom vo všetkých etapách životnej dráhy

Výchova – je proces utvárania osobnosti, pôsobí predovšetkým na city a vôľu jednotlivca, a utvára charakter

Vzdelávanie – je proces dotvárania osobnosti prostredníctvom prenosu vedomostí, zručností, postojov a návykov a utvára vzdelanosť.

Môžeme dospelých vychovávať?

Môžeme dospelých vychovávať?

Keď hovoríme o výchove, máme skôr na mysli formovanie hodnôt, postojov a chovania jednotlivca. U dospelých môže byť tento koncept chápaný ako pokus o nátlak, či manipuláciu, pretože dospelí už majú vytvorené svoje hodnoty a presvedčenia.

Aj dospelých však možno vychovávať – tzv. zámerné a nezámerné formy výchovy (reklama, sociálne siete, sociálne vplyvy, skupinové normy, umenie, propaganda)

Prax ukazuje, že oba pojmy – výchova a vzdelávanie sa prelínajú a dopĺňajú (slovo edukácia ich má v sebe oba)

V definícii andragogiky hovoríme aj o „starostlivosti“ o dospelých, ako to máme chápať? Rozumieme tomu ako vytváraniu podmienok pre výchovu, vzdelávanie a seberealizáciu človeka.

Impulzy pre rozvoj andragogiky vychádzajú z praxe

Aplikovaná veda o mobilizácii
ľudského kapitálu v prostredí
sociálnej zmeny

Aplikovaná veda o orientácii
človeka v kritických uzloch jeho
životnej dráhy

Aplikovaná veda o animácii
dospelého človeka

Aplikovaná veda o zmenách v
syntetickom statuse

Andragogická didaktika

- teória vyučovania a učenia, resp. ich synergického pôsobenia na vzdelávajúceho sa dospelého človeka
- skúma primárne didaktický proces, jeho ciele, obsah, formu, metódy, vyučovacie technológie a jeho logistické zabezpečenie
- Malcolm S. Knowles definoval andragogiku ako umenie a vedu o facilitácii (uľahčenie, pomoc) v učení sa dospelým

Špecifiká vzdelávania dospelých

Knowlesove tézy učenia sa dospelých

- učiaci riadi sám seba nezávisle; má však podmienenú predstavu, že bude závislý, bude učený
- jednotlivec prichádza s určitými skúsenosťami - v mnohých prípadoch sú si dospelí navzájom najbohatším zdrojom poznania
- jednotlivci sú pripravení sa učiť, ak chcú skvalitniť niektoré oblasti svojho života
- dospelí sa spravidla neučia preto, aby sa učili; učia sa preto, aby vedeli niečo urobiť, vyriešiť problém, uplatniť sa v profesijnom živote

Špecifiká vzdelávania dospelých

- významný pojem **sebakoncepcia – sebaponímanie** - dospelý človek na rozdiel od dieťaťa nie je závislou osobnosťou, ale osobnosťou, ktorá riadi samú seba a tak chce byť aj vnímaná
- zásadný faktor pre úspešnosť vzdelávania dospelého človeka - motivácia
- vnútorná motivácia – nie je nutné motivovať k tomu, aby sa dospelý učil, skôr je nutné v ňom podporovať chuť získavať nové poznatky a udržať jeho záujem o výučbu (rozdiel u detí, mládeže)

Špecifiká vzdelávania dospelých

- nezávislosť
- rôzna motivácia a očakávania od učebných cieľov a výučbových metód
- rôzne spôsoby učenia sa
- opätovné učenie sa (opakovanie už poznaného), nie prvotné učenie sa
- zmeny v prístupe a zručnostiach
- prednosť pre učenie sa formou skúsenosti
- iniciatíva k učeniu sa pramení zo samotného študenta
- spätná väzba je zvyčajne účinnejšia ako testy a hodnotenie

Stratégie učenia dospelých (GLASEFELD,1998)

1. Čo vieme? Vieme to určite?
2. Čo nevieme?
3. Čo potrebujeme vedieť?
4. Odkiaľ sa to dozvieme?

Štvorstupňový model učenia dospelých (Mužík, 2011)

1. Získanie informácií

- čítanie
- načúvanie
- sledovanie webových stránok
- učebnice (klasické, e-učebnice), konferencie
- video
- internet – schopnosť posúdenia správnosti zdroja informácie

Štvorstupňový model učenia dospelých (Mužík, 2011)

2. Premena informácií na vedomosti, poznatky

- interaktívne učenie
- simulácia
- role play
- riešenie modelových situácií
- koučing
- multimediálna výučba

Štvorstupňový model učenia dospelých (Mužík, 2011)

3. Využitie vedomostí a zručností v reálnych situáciách

(vzájomná spolupráca, prediskutovanie situácií, spoločne nájdené a realizované riešenie)

- virtuálne triedy
- klinické prostredie
- on-line konferencie
- laboratóriá
- e - learning
- kolaboratívne formy učenia

Štvorstupňový model učenia dospelých (Mužík, 2011)

4. Aplikácia získaných vedomostí a zručností

(byť spolu, budovať komunikáciu a vzťahy, spoločne prežívať, spoločne konať)

- učenie zo skúseností
- mentoring
- role play
- koučing
- case study
- face to face učenie

Prvky vyučovacieho/ didaktického procesu

1. Cieľ
 2. Obsah – učivo
 3. Forma (čas)
 4. Metóda
 5. Výučbové technológie
 6. Logistika vzdelávania
-
- Cieľová skupina**

Ciele vzdelávania

- ciele – výstupy vzdelávania - plánovaná, očakávaná zmena osobnosti študenta – vedomosť, zručnosť, návyk, postoj
- výsledky vzdelávania – reálna zmena, ku ktorej sa vyučovacím procesom dospelo
- rozdiel medzi plánovanými a reálnymi výstupmi by mal byť čo najmenší
- nastavenie cieľov vzdelávania a potreba ich súladu s formami výučby a formami hodnotenia bude predmetom samostatnej prednášky a WS

Didaktické metódy

Inovácia vyučovacích metód

Didaktické metódy

- systém vyučovacej činnosti pedagóga a učebných aktivít študenta, ktoré smerujú k dosiahnutiu vzdelávacích cieľov
- základ pre komunikáciu medzi pedagógom a študentom
- sprostredkovanie obsahu učiva
- nielen klasické vyučovacie metódy, ale aj netradičné metódy, ktoré dokážu študentov aktivizovať do samostatnej práce a do hľadania vhodných riešení problémov
- tzv. zážitkové metódy
- na podporu rozvoj logického, analytického a tvorivého myslenia

Didaktické metódy

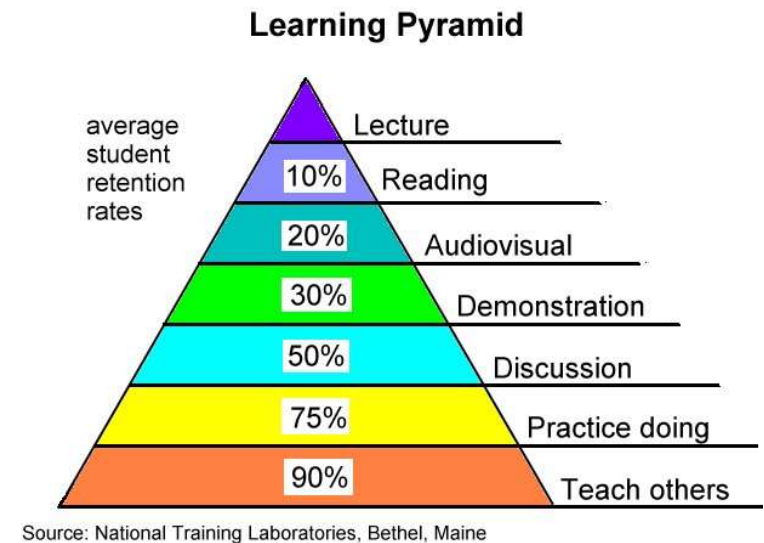
- spôsob, ako treba postupovať, aby sa dosiahli stanovené ciele
- všeobecne platí, že **neexistuje jediná správna** alebo univerzálna vyučovacia metóda
- vo vzdelávaní existujú vedľa seba klasické, „tradičné“ vyučovacie metódy a alternatívne
- blended learning

Didaktické metódy

- aktívna participácia študenta - väčšia efektivita než pri monologických metódach „ex katedra“
- skupinová diskusia, heuristické metódy, problémové úlohy, modelové situácie, kazuistiky
- praktické metódy – demonštrácia, praktický výcvik a pod.
- aktívne poznávanie – intelektuálne a motorické činnosti
- študent má mať priestor k aktívnemu poznávaniu, mať možnosť precvičovať si rôzne schopnosti vedúce k samostatnému získavaniu informácií, získať schopnosť samostatne sa vzdelávať

Študent si zapamätá a naučí sa...

- 10 % z toho, čo počuje
- 15 % z toho, čo vidí
- 20 % z toho, čo vidí aj počuje
- 40 % z toho, o čom diskutuje
- 80 % z toho, čo priamo zažije alebo čo urobí
- 90 % z toho, čo sa pokúša naučiť iných

Didaktické metódy

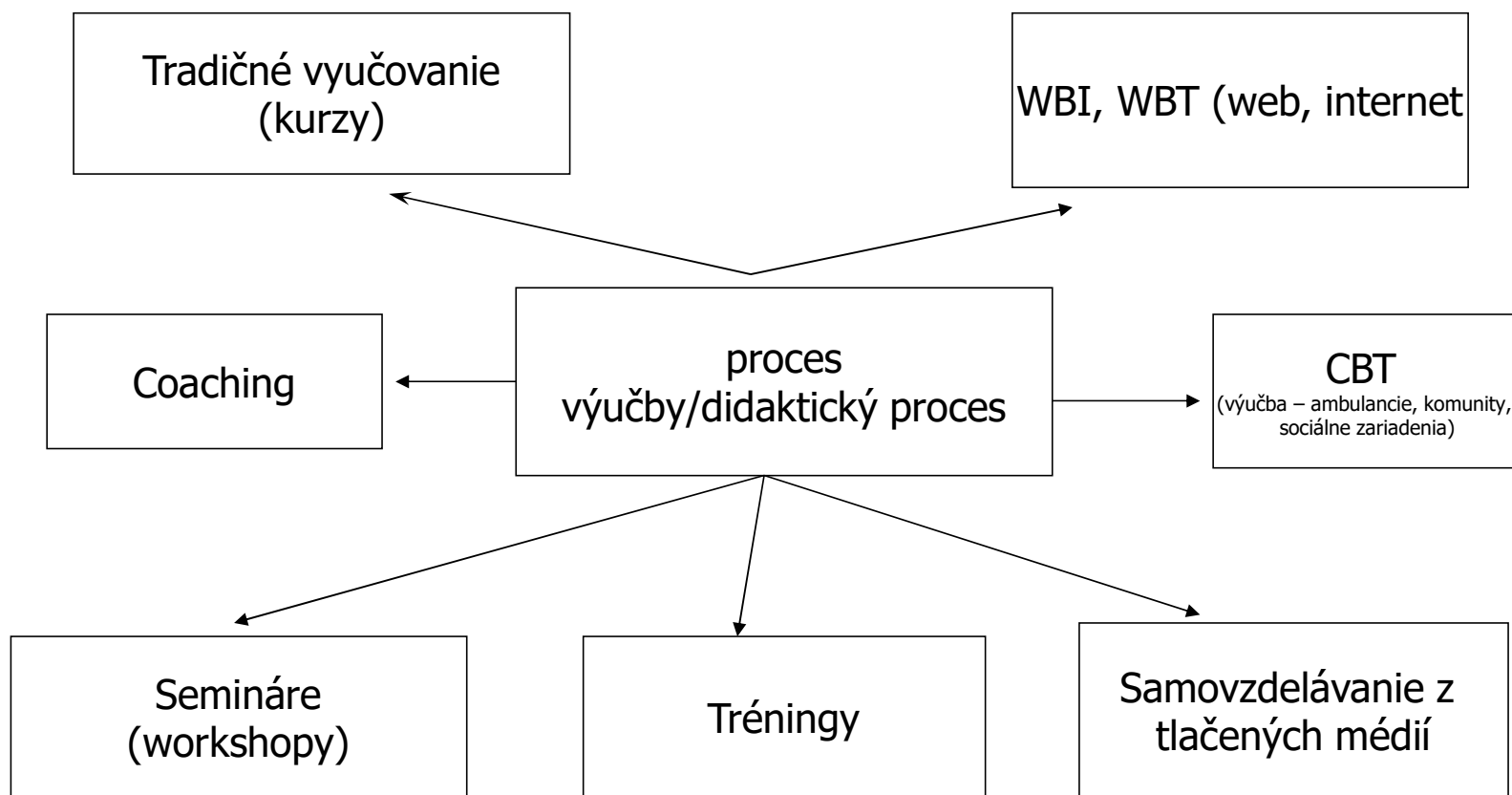
Teoretické	Teoreticko – praktické	Praktické
Klasická prednáška	Diskusné metódy	Inštruktáž
Interaktívna prednáška	Problémové metódy	Koučing
Prednáška s diskusiou	Programová výuka	Mentoring
Semináre	Diagnostické a klasifikačné metódy (OSCE)	Simulačná výučba
		Virtuálny pacient

Didaktické metódy

Metódy transferu	Metódy facilitácie
Prednáška	Inštruktáž
Seminár	Koučing
Dialogické metódy	Workshop
Problémové metódy	Tréning
Konzultácie	Študijno – riešiteľská činnosť
Exkurzie	Simulácia
Overovanie vedomostí a zručností	E-learning

Upravené podľa Mužík, 2022

Súčasnosť vysokoškolského vzdelávania – blended learning

Kognitívna dimenzia modelu výučby – výučba ako hybridný proces

Upravené podľa Mužík, 2004,2011

Fázy vyučovacieho procesu – prípravná fáza

- stanovenie cieľov a výstupov
- definovanie cieľovej skupiny
- premýšľanie o obsahu a rozsahu
- stratégia motivácie
- čas a miesto realizácie
- výber foriem a metód výučby
- príprava úloh
- konzultácie s kolegami, s vedením pracoviska

Fázy vyučovacieho procesu – realizačná fáza

Príprava tesne pred:

- kontrola **techniky**
- **úprava** zovňajška – neverbálna komunikácia, najmä paralingvistika („emblém“)

ÚVOD

- otvorenie/zahájenie („prelomenie ľadov“)
- zoznámenie s cieľmi, témami, časový plán, výstupy, spôsob overovania
- motivácia

Fázy vyučovacieho procesu – realizačná fáza

Rozhodujúce faktory pre získanie a udržanie motivácie

- vedomie potrebnosti a užitočnosti informácií
- súlad s doterajšími skúsenosťami študentov
- rešpekt k osobnosti študenta
- rozvíjať, nie konfrontovať
- voľba vhodnej formy a metódy
- zabezpečenie adekvátnych podmienok
- osobná dôveryhodnosť pedagóga

Fázy vyučovacieho procesu – realizačná fáza

Expozícia - výučba

- vytváranie vedomostí
- formovanie postojov, návykov a zručností

Fixácia

- Upevňovanie vedomostí a zručností

Kontrola

- aplikácia (návody k aplikácii v praxi)
- otázky študentov
- zhrnutie poznatkov
- diagnostika – overenie vedomostí, zručností

Fázy vyučovacieho procesu – hodnotiaci fáza

Vyhodnotenie reakcií študentov

- dosiahnutie cieľov
- príp. reakcie kolegov, nadriadených...
- námety na zlepšenie/optimalizácia

Ako získať záujem študentov ?

Ako udržať pozornosť študentov ?

1. Netradičný úvod
(napr. informácie z „kuolárov“, zaujímavé podrobnosti...).
2. Vhodne štylizujte, uvádzajte argumenty a príklady.
3. Vpadnite „in medias res“ – do stredu deja.
4. Udržujte očný kontakt, striedajte tón reči, silu hlasu, tempo reči, sprievodnú gestikuláciu.
5. Oživte výučbu názornými pomôckami...

Zoznam použitej literatúry

- BAJTOŠ, J. *Didaktika vysokej školy*. Bratislava : Wolters Kluwer (Iura Edition), 2013, 400 s. ISBN: 978-80-8078-652-6.
- HANÁČEK, J., MOKRÝ, J. a kol. *Trendy v medicínskom vzdelávaní a hodnotení jeho výsledkov*. Martin : Osveta, 2018, 254 s. ISBN 978-80-8063-460-5.
- KARIMI Z, ASHTORAB T, MOHAMMADI E, ABEDI H, ZAREA K. Resources of learning through hidden curriculum: Iranian nursing students' perspective. *J Edu Health Promot* 2015;4:57.
- MEDLÍKOVÁ, O. *Lektorské dovednosti. Manuál úspešného lektora*. 2.vyd. Praha : Grada, 2013, 176 s. ISBN 978-80-2473-236-7
- MUŽÍK, J. 2004. *Androdidaktika*. Praha : ASPI Publishing, s.r.o. 148 s. ISBN 80-7357-045-9.
- MUŽÍK, J. 2011. *Řízení vzdělávacího procesu. Andragogická didaktika*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7357-581-6
- PLAMÍNEK, J. *Vzdělávání dospělých. Průvodce pro lektory, účastníky a zadavatele*. Praha : Grada, 2010, 320 s. ISBN: 978-80-2473-235-0.
- PRŮCHA, J., VETEŠKA, J. *Andragogický slovník*. 2. vyd. Praha : Grada, 2014, 320 s. ISBN: 978-80-2474-748-4.
- ROHLÍKOVÁ, L., VEJVODOVÁ, J. *Vyučovací metody na vysoké škole*. Praha : Grada, 2012, 281 s. ISBN: 978-80-2474-152-9.
- ŠVEC, Š. 1995. *Základné pojmy o pedagogike a andragogike*. Bratislava: Iris, 1995, ISBN 80-88778-15-8
- VETEŠKA, J., VACÍNOVÁ, T. a kol. *Aktuální otázky vzdělávání dospělých. Andragogika na prahu 21. století*. 2011. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha. s. 208. ISBN 978-80-7452-012-9.